

LOS LIBROS NORTEAMERICANOS SOBRE LOS JUECES DE LA CORTE SUPREMA DE LOS ESTADOS UNIDOS. POR LA SENDA DE LOS ESTADOS UNIDOS EN SUS LIBROS

Autores: Arufe Varela, Alberto; Martínez Girón, Jesús;
[Casas Baamonde, María Emilia - prólogo] (2023)
Editorial: Atelier, 249 págs.

Dicía Thomas Carlyle que a Historia non é máis que a biografía dos grandes homes. Sen chegar a asumir o tópico, tan criticado pola historiografía contemporánea, o presente libro de Arufe Varela e Martínez Girón non desdénha canto de verdade poida haber nel á hora de examinar o Dereito dos Estados Unidos.

En efecto, esta nova achega da escola coruñesa ao ámbito do Dereito comparado adopta unha perspectiva realmente nova á hora de abordar o estudo do terceiro brazo do Goberno dos Estados Unidos, o xudicial. Trátase dun completo *Who is who* no que os autores percorren a traxectoria do Tribunal Supremo dende a súa posta en marcha tras a entrada en vigor da Constitución de 1787 ata os nosos días. O elenco de personaxes, os 17 presidentes do órgano e os 99 integrantes ordinarios ("Xuíces *simpliciter*", na terminoloxía dos autores, 93 homes e 6 mulleres) desfilan, ao modo do *Tribunal dos Mortos* da antiga Roma, ante os ollos do lector, cargados de razón xurídica, incuria profesional ou vida colorista, cada un deles en maior ou menor proporción.

A inspiración dos autores, proclamada e referendada no prólogo de María Emilia Casas Baamonde, é a obra de Manuel Alonso Olea, a quen se dedica o primeiro capítulo, cun carácter case íntimo. Innovador en tantos campos, Alonso Olea abordou o estudo do país ultramarino a partir dos seus libros, publicando senllas obras na década de 1960, nun

itinerario que os autores quixeron seguir. Resulta difícil, por certo, falar de “os autores” debido a que alcanzaron tal simbiose que o texto non parece obra dun aguiá bicéfala, como as que ornaban ás dinastías imperiais deste lado do Atlántico. Pola contra, trátase aquí, sen dúbida, de *unha Haliaeetus leucocephalus*, a aguiá calva encarnada no Gran Selo dos Estados Unidos, a cuxo nacemento o musical *1776* dedica un dos seus máis memorables momentos. Trátase, en definitiva, un libro sobre libros, unha obra construída aos ombreiros de xigantes que pon a disposición do lector español todo o que necesita saber sobre un tema ao que doutra maneira dificilmente se achegaría.

Partindo dunha primorosa colección bibliográfica propiedade dun dos autores, completada pola correspondente investigación nos propios Estados Unidos, o libro percorre, como antecipei, unha galería de personaxes sen igual, dende John Jay ata os nosos días. Algúns son auténticos colosos, como o olímpico John Marshall, o irrepetible Oliver Wendell Holmes Jr. ou a *notorious* Ruth Bader Ginsburg (retratada mesmo nunha película, *Unha cuestión de xénero*, encarnada por Felicity Jones). Outros non merecerían unha nota de rodapé fóra dun libro que non tivese a natureza deste. Pero esa é parte da riqueza do libro: mostrarnos a quen foron, para que podamos comparalos con quen son e quen poderán ser.

Nesta obra, os autores preocúpanse, moi ao estilo norteamericano, de destacar a “os primeiros”. É un exercicio de entomoloxía que, nun país como o noso, adoita non ir máis aló do sexo. Pero no caso do Tribunal Supremo dos Estados Unidos, o elenco abarca ao primeiro católico (o nefasto Roger Taney, cuxa memoria quedará permanentemente maculada polo caso *Dred Scott*), o primeiro xudeu (Louis Brandeis, cuxa obra “O diñeiro dos demais” este comentarista non pode deixar de recomendar), o primeiro negro (Thurgood Marshall, protagonista como avogado de *Brown c. Topeka*) ou a primeira muller (Sandra Day O’Connor, homenaxeada na extraordinaria serie *Parks and Recreation*, que ao seu modo

tamén proporciona un interesante punto de vista sobre a política e a administración nos Estados Unidos), sen esgotar os criterios de distinción (permítaseme sinalar, por exemplo, a falta de mencións á orientación sexual, aínda que o estado civil e a vida familiar formen parte do estudo en moitos casos).

Entre os carentes de biografía, a ausencia máis notable é, na miña opinión, a de Robert Jackson, mencionado no capítulo IV, pero ao que ninguén parece prestar especial atención. Se non figura neste libro, é claramente porque non existe texto ningún, non por desidia dos autores, senón porque non hai fonte da que beber. Pero o home que foi elixido para ir ao primeiro xuízo de Nuremberg, autor da tan manida frase “We are not final because we are infallible, but we are infallible only because we are final”, ben merecería un texto como o que foi dedicado a outros personaxes, máis grises na miña opinión.

O libro está repleto de información relevante – non en grao menor a narrada nun tipo de letra máis reducido-, recollida de tal maneira que lle resulta aplicable sen rubor o adxectivo “superferolítico” que Manuel Alonso Olea dedicou á Lei de empresas de traballo temporal. Abonda con sinalar a precisión no grao militar do defunto George Armstrong Custer (a quen, por certo, interpretou un dos personaxes secundarios desta obra, Ronald Reagan, en *Camiño de Santa Fe* xunto a Errol Flynn). As coloristas anécdotas baixan a estes seres de mármore do seu pedestal.

O cadro que en cada capítulo os autores pintan antes de abordar o estudo dos homes (e a partir do capítulo VI, as mulleres) que vestiron a toga final é dunha gran riqueza, proporcionando o oportuno contexto. Metodoloxicamente, non me cabe dúbida, esta forma de iniciar os capítulos non responde a un mero exercicio de erudición, senón a unha interpretación persoal das opinións do xuíz Holmes á propósito do que quere dicir o Dereito.

A medida que o libro avanza, o contido xurídico laboral enriquecese, como non podía ser doutra maneira. Nunca

puido pasar pola mente de John Marshall que aquela decisión sobre navegación fluvial de 1824 sería seguida, séculos despois, por moi interesantes casos en materia de seguridade social, dereito sindical e, moi especialmente, discriminación. Chegado o século XX, os autores fan un notable esforzo por sinalar a participación dos xuíces protagonistas en casos relacionados coa hectárea de coñecemento á que pertencen. O enfoque de xénero está moi presente na súa análise, nos casos e nas persoas (máis aló das integrantes do Tribunal Supremo, hai un notable elenco de protagonistas femininas, como Frances Perkins) nun grao que desconcertaría a Marshall ou a Holmes. Pero non a RBG, lembrada tamén pola súa frase a propósito dunha composición integramente feminina do Tribunal Supremo.

O libro actúa así, simultaneamente, como un prontuario de xurisprudencia social do Tribunal Supremo, materia na que en traballos anteriores os autores xa nos ilustraban. E tamén como un auténtico florilexio de grandes frases, entre as que sería difícil escoller unha. Concédaseme o privilexio de destacar a Holmes co seu “os impostos son o que pagamos por unha sociedade civilizada” (por certo, os autores, piadosamente, omitiron a súa brutal conclusión en *Buck v. Bell*).

Non falta un capítulo, ademais, sobre os “axudantes xurídicos”, tradución pola que optan os autores, diría eu que de forma persoalísima, para traer ao castelán os “*law clerks*”. O seu rexeitamento ao habitual termo “letrados” queda suficientemente motivado para esta especialísima forma de colaboración co Tribunal Supremo.

A obra complétase cun índice de casos citados, non só con referencia senón con indicación *tesáurica* do seu contido; un índice onomástico, lóxico nunha obra de perspectiva subxectiva como esta; un índice tópico, á maneira dos libros estadounidenses; e un índice cos libros biográficos manexados para a elaboración desta obra, que espertará sen dúbida a curiosidade do bibliófilo.

Trátase, en definitiva, dunha obra especialísima, unha máis na senda metodolóxica que os seus autores cultivan con profusión nos últimos anos, e que, como sinala a prologuista, pon de manifesto o seu gozo na elaboración.

JOSÉ MARÍA MIRANDA BOTO

Profesor Titular de Dereito do Traballo e da Seguridade
Social

Universidade de Santiago de Compostela

josemaria.miranda@usc.es